

SÆRUTSKRIFT

Arkivsak-dok. 17/1240-1
Saksbehandler Ola Olsbu

Innspill til EUs vinterpakke

Saksgang	Møtedato	Saknr
1 Fylkesutvalget	07.03.2017	17/20

Fylkesutvalget har behandlet saken i møte 07.03.2017 sak 17/20

Votering

Fylkesrådmannens tilrådning i punkt 1, 2, 3 og 5 ble enstemmig vedtatt.

Fylkesrådmannens tilrådning i punkt 4 ble vedtatt med 8 mot 1 stemme. FrP stemte mot.

Fylkesutvalgets vedtak

Dermed ble fylkesrådmannens tilrådning vedtatt.

Innspill til EUs vinterpakke

1. FORSLAG TIL VEDTAK

Fylkesrådmannen fremmer slikt forslag til vedtak

Aust-Agder fylkeskommune mener at:

1. Vinterpakkens mål om å styrke markedsintegrasjon for å forbedre det indre marked og tilrettelegge for den pågående energiomleggingen i EU er positivt.
2. Ordningen med opprinnelsesgarantier bør justeres. Der er viktig at strøm produsert og brukt i Norge fremstår som fornybar.
3. Norge ved implementering av Vinterpakken bør sette seg mål om å bruke det store fornybare kraftoverskuddet til å erstatte bruken av fossil energi, og på den måten gjennomføre det grønne skiftet.
4. Prinsippet om at forurensere betaler må videreføres, og at det europeiske systemet for handel med kvoter for utslipp av klimagasser (ETS) bør være EUs primære virkemiddel for grønn omstilling.
5. Kraftforedlende industri som møter konkurranse fra industri utenfor ETS må skjermes for indirekte kraftprisøkninger gjennom at ordningen for CO2-kompensasjon opprettholdes.

2. SAMMENDRAG

Olje- og energidepartementet har sendt Europakommisjonens "Vinterpakke" ("Clean Energy for all Europeans") på høring med frist 15. mars 2017.

3. BAKGRUNN FOR SAKEN

EUs Vinterpakke

Vinterpakken, som ble framlagt 30. november 2016, representerer en omfattende samling av ulike politiske og rettslige initiativ fra Europakommisjonen. Forslagene skal behandles i Rådet og Europaparlamentet. Denne prosessen vil gå over tid. Vinterpakken inneholder enkelte nye regelverksforslag og en revisjon av flere eksisterende rettsakter på energiområdet. Endringene vil få konsekvenser for Norge og Agder. Olje- og energidepartementet ønsker i høringen å få innspill til det videre arbeidet med Kommisjonens forslag til regelverk, herunder synspunkter på forhold som gjør seg spesielt gjeldende for Norge.

Lovforslagene i Vinterpakken skal gjennom en forhandlingsprosess frem mot endelig beslutning i Rådet og Europaparlamentet. Dette vil føre til endringer i forslagene som nå er lagt frem. Når nytt EU-regelverk endelig er besluttet, starter den ordinære EØS-prosessen. Da må det tas stilling til om regelverket skal tas inn i EØS-avtalen og norsk rett, og om det skal gjøres eventuelle tilpasninger. Det er derfor viktig at Norge allerede nå utformer sine posisjoner til de ulike forslagene. Gjennom denne høringsuttalelsen klargjøres Agders posisjoner og innspill til Norges videre arbeid med Vinterpakken.

Agders posisjon

I Regionplan Agder 2020 har landsdelen satt seg mål om å være en global ledende klimaregion. Agder som verdens største fornybare kraftknutepunkt er et viktig kjennetegn ved en slik posisjon. I saken "Satsinger for grønn vekst" (vedlegg 1) var de to fylkeskommunene enige i følgende fire satsinger på grønn vekst i Agder:

1. Utvikling av klyngene
2. Ny kraftforedlende industri
3. Grønne datasentre
4. Kraftutveksling

Under behandlingen i FU-sak 17/4 tilføyde fylkesutvalget i Aust-Agder «Bioenergi knyttet til skog» og «Blå vekst».

I saken står det blant annet: EUs satsing på uregulert fornybarkraft, nye fornybarmål, samt etableringen av en ny energiunion plasserer landsdelen sentralt i den viktigste energi- og klimaprosessen som i dag skjer globalt. Det vil derfor være viktig at regionen aktivt deltar i denne prosessen på en måte som kan åpne for ny grønn vekst regionalt. Dette gjelder i forhold til produksjon, lagring, distribusjon og foredling av fornybare kraftressurser.

Gjennom arbeidet med regionplanen fikk de to fylkeskommunene på Agder i 2014 utarbeidet en rapport av Adapt Consulting. Rapporten ble utformet som et innspill til Energimeldingen, og ble kalt: *Innspill - Kraftutveksling med Europa mot 2050* (vedlegg 2). Rapporten ble skrevet i samarbeid med representanter fra industrien, kraftbransjen, kommunene, akademien og miljøbevegelsen. Med denne rapporten hadde de to fylkeskommunene følgende felles hovedanbefalinger til energimeldingen:

1. Norge må aktivt selge og posisjonere norske ressurser i forhold til EU

2. Norske fornybare ressurser må i større grad brukes i Norge
3. Eksisterende regulerbare ressurser må videreutvikles først

Innspillene fra fylkeskommunene på Agder gjenspeiles i Energimeldingens hovedkonklusjon; «...vi må videreutvikle det konkurransefortrinnet den regulerbare vannkrafta gir oss, og sette kraftoverskuddet i arbeid til beste for klima og verdiskaping». Agderfylkenes nye målsettinger for grønn vekst er også i tråd med konklusjonen i Energimeldingen, som ble vedtatt av Stortinget i juni 2016.

Med bakgrunn i Regionplan Agder 2020, felles innspill til Energimeldingen og felles målsettinger om grønn vekst i Agder, har Aust- og Vest-Agder fylkeskommuner bedt ADAPT Consulting om å utarbeide en rapport, *De energipolitiske målene i Agder og EUs Vinterpakke* (vedlegg 3), på hva Agder som region bør ha spesielt fokus på innenfor energipolitikken fremover.

4. FORSLAG TIL LØSNING OG KONSEKVENSER

Dokumentene, som omtales som Vinterpakken, er omfattende og består av mer enn 1 200 sider pluss flere vedlegg. Detaljnivået i dette materialet er stort. Fylkesrådmannen mener det er viktig å konsentrere seg om Vinterpakkens overordnede områder, og gjøre endringer i virkemidler som er av særlig interesse for landsdelen. Fylkesrådmannens forslag til innspill bygger mye på kapittel 3 i *De energipolitiske målene i Agder og EUs Vinterpakke*:

4.1 Markedsdesign

Fylkesrådmannen mener Vinterpakkens generelle mål om å forbedre det indre marked og tilrettelegge for den pågående energiomleggingen i EU er bra. Norge bør derfor aktivt arbeide for at disse blir iverksatt og dermed sikre adgang for norske aktører til alle europeiske markeder for energi og effekt.

Skal nye utvekslingskabler mellom Norge og EU bygges, vil disse måtte både være samfunnsøkonomisk positive og gi grunnlag for verdiskaping på begge sider av kablene. Derfor er det viktig med den økte markedsintegrasjon som Vinterpakken legger opp til.

4.2 Opprinnelsesgarantier

EU er opptatt av at bevisste forbrukere skal kunne ta grønne valg. Derfor har EU etablert ordningen med opprinnelsesgarantier som gjør det mulig for forbrukere for eksempel i Tyskland å kjøpe «grønnheten» fra norsk kraftproduksjon, uavhengig av faktisk fysisk kraftoverføring. Aust-Agder fylkeskommune kjøper også opprinnelsesgarantier for egenvirksomhet som et ledd i virksomhetens klimaarbeid, og som et ledd i eget arbeid med å fremme grønne innkjøp.

Ordningen med opprinnelsesgarantier gjør det mulig for internasjonale industriaktører å kjøpe Norges og Agders største konkurransefortrinn, «grønn kraft», og flytte denne ut av landet for en relativt lav kostnad. For eksempel sikrer Apple at deres nye datasenter i Danmark kjøper opprinnelsesgarantier (blant annet fra Norge). Blant markedsaktører som tillegger opprinnelsesgaranti for strøm stor vekt framstår norsk kraft brukt i Norge som "skitten" når det ikke kjøpes opprinnelsesgarantier. Dette kan skape utfordringer for både ny og eksisterende industri. Inntektene som kraftbransjen får gjennom salg av opprinnelsesgarantier er i dag anslått til mellom 0,2 og 0,3 øre/kWh. Det gir dermed en betydelig merverdi for regional kraftproduksjon, og forbrukernes vilje til å betale mer for grønn strøm utløser at flere fornybar –prosjekter utbygges.

Fylkesrådmannen mener likevel ordningen med opprinnelsesgarantier kan begrense regionens satsinger på grønn vekst ved at «grønnheten» fra norsk kraftproduksjon kan flagges ut uavhengig av faktisk fysisk kraftoverføring. Dersom Agder for eksempel klarer å få etablert et datasenter på størrelse med Apple sin etablering i Viborg (ca. 1,5 TWh) vil forventet økning i innenlands kraftpris gi økte inntekter tilsvarende det kraftbransjen i dag oppnår gjennom salg av opprinnelsesgarantier, og mye større ringvirkninger i form av investeringer og arbeidsplasser.

I Vinterpakken foreslår EU at opprinnelsesgarantier, som oppstår fra ny kraftproduksjon som mottar subsidier, blir solgt direkte og brukt til å redusere kostnaden knyttet til subsidiene. Aktørene vil derfor ikke både få subsidier og verdien av opprinnelsesgarantier. Fylkesrådmannen mener likevel at endringene som blir foreslått i Vinterpakken ikke retter opp de prinsipielle problemene med opprinnelsesgarantier og ønsker justeringer som gir en tettere kobling mellom kjøp av strøm og strømmens opprinnelsesgaranti.

4.3 Ta kraften i bruk

EU setter seg nå nye fornybarhetsmål. Det som i inneværende periode var 20-20-20-målene for 2020, blir nå 27 (fornybarandel), 30 (reduksjon i energibruk) og 40 (kutt i klimagasser), innen 2030. Fornybarandelen er gitt ved: $\text{Fornybar energiproduksjon} \times 100 / \text{Energibruk}$. For å øke sin fornybarhetsandel har alle land i EU gitt støtte til utbygging av ny fornybar kraft. Norge har i dag en fornybarbrøk på over 67. Norge og Agder har i tillegg opparbeidet seg et stort kraftoverskudd.

Fylkesrådmannen mener at Norges og Agders overskudd på fornybar kraft innebærer at vi allerede i dag har nådd EUs langsiktige fornybarmål for utslippsfri kraftsektor i 2050. Fylkesrådmannen mener derfor at det vil være mer samfunnsøkonomisk og bedre klimapolitikk at Norge nå begynner å ta kraften i bruk, og på den måten fremme det grønne skiftet, fremfor å bygge ut ett større fornybart kraftoverskudd gjennom subsidier. Dette vil også være i tråd med Energimeldingens målsetting om å ta kraften i bruk.

I første omgang mener fylkesrådmannen at en raskere elektrifisering av transportsektoren og videreutvikling av kraftforedlende industri vil være en bedre bruk av ressurser enn å subsidiere ny kraft inn i et overskuddsmarked. Fylkesrådmannen mener at når Norge skal implementere Vinterpakken bør satsing på elektrifisering av samfunnet være en målsetting.

4.4 Forurensere betaler

Det europeiske systemet for handel med kvoter for utslipp av klimagasser (ETS) er ikke en del av selve Vinterpakken. Fylkesrådmannen mener likevel at ETS er et av de viktigste virkemidlene i EUs energi- og klimapolitikk. Fylkesrådmannen mener at norske og europeiske myndigheter må videreføre prinsippet om at forurensere betaler. Dette betyr at ytterligere innstramming av ETS er nødvendig. For Norge er det en fordel dersom ETS blir det primære virkemiddelet for redusert bruk av fossile brensler, økt utbygging av fornybar energi og energieffektivisering. I dag er prisen på utslipp for lave til å drive frem det grønne skiftet.

Fylkesrådmannen mener at ETS bør være EUs primære virkemiddel for grønn omstilling. Et stramt ETS vil gjøre bruk av fossil energi dyrere og er dermed positivt både for klima og norske fornybare ressurser. Samtidig må kraftforedlende industri, som møter konkurranse fra industri utenfor ETS, skjermes for indirekte kraftprisøkninger gjennom å opprettholde ordningen for CO2-kompensasjon.

5. KONKLUSJON

Fylkesrådmannen mener Vinterpakkens mål om styrking av markedsintegrasjon for å forbedre det indre marked og tilrettelegge for den pågående energiomleggingen i EU er positivt. Ordningen med opprinnelsesgarantier bør prinsipielt endres da ordningen i for stor grad åpner for salg av opprinnelsesgarantiene av den norske fornybar kraften til utlandet til en lav pris sammenliknet med verdien dette har som konkurransekraft i Norge. Det er viktig at strøm produsert og brukt i Norge fremstår som fornybar. Når Vinterpakken skal implementeres bør Norge sette seg mål om å bruke det store fornybare kraftoverskuddet til å erstatte bruken av fossil energi, og på den måten gjennomføre det grønne skiftet. Fylkesrådmannen mener at prinsippet om at forurensere betaler må videreføres, og at det europeiske systemet for handel med kvoter for utslipp av klimagasser (ETS) bør være EUs primære virkemiddel for grønn omstilling. Agder har en stor kraftforedlende industri. Når denne næringen møter konkurranse fra industri utenfor ETS må den skjermes for indirekte kraftprisøkninger gjennom at ordningen for CO2-kompensasjon opprettholdes. Fylkesrådmannen vil anbefale at fylkesutvalget vedtar innspillene til EUs Vinterpakke.

Vedlegg

Kraftutveksling med Europa mot 2050, rapport ADAPT Consulting 2014.pdf

De energipolitiske målene i Agder og EUs Vinterpakke, rapport ADAPT Consulting 2017.pdf

Satsinger for grønn vekst i Agder FU 31.1.2017.pdf

7.mars.2017